

Manel Bosch Guixà

Manel Bosch i Guixà va néixer a Castellbell i el Vilar¹ el 7 de març de 1905. Es va casar amb Maria Vicenta Giner Balaguer², teixidora. Tenien un fill, Marcel·lí Bosch Giner, nascut el 30 de desembre de 1930 a Esparreguera. Vivien amb el sogre, Joaquim Giner Querol³, i amb la sogra, Dolors Ferrer Ferrer⁴. Residien al carrer de Montserrat, 27 baixos, d'Esparreguera.

Segons ens contà la seva neboda, Rosa Bosch⁵, el Manel eren quatre germans, dos de Castellbell i el Vilar –en Josep i en Manel–, i dos d'Òdena –en Magí i la Claudina–. Eren fills de Tomàs Bosch i Grau, natural de Sant Martí de Tous (Anoia) i d'Antònia Guixà i Gras filla de Marganell. Al llistat dels catalans morts als camps de concentració alemanys, del llibre de Montserrat Roig, hi consta el domicili de la seva germana, Claudina, que aleshores vivia al c/ Laureà Miró⁶, núm.12. Aquesta, però, va marxar amb la seva família a viure al Brasil l'any 1952, on encara hi viu la seva filla Montserrat.

Fotografia del casament del Manel Bosch i la Maria Giner (1929). Font: Pere Vendrell

---

¹ Al llibre de Montserrat Roig consta com nascut a Esparreguera. ROIG, Montserrat (2003). *Els catalans als camps nazis*. Edicions 62. Col. No ficció 62, núm. 10, pàg. 597. Barcelona.

² Nascuda el 27 d'abril de 1908 a Castell de Cabres, un poble de Castelló de La Plana.

³ Nascut el 17 d'abril de 1880 a Castell de Cabres.

⁴ Nascuda el 31 de març de 1887 a Olivella, el Garraf.

⁵ En una conversa informal efectuada el mes de febrer de 2018.

⁶ Actualment Carrer Cavallers.

El Manel va treballar als telers de Can Sedó d'Esparreguera de teixidor des del dia 1 d'octubre de 1928 fins al 30 de juny de 1938, tot i que aquesta última data no és massa exacta perquè tots els treballadors que es van haver d'exiliar consten que van plegar de la fàbrica en la mateixa data.

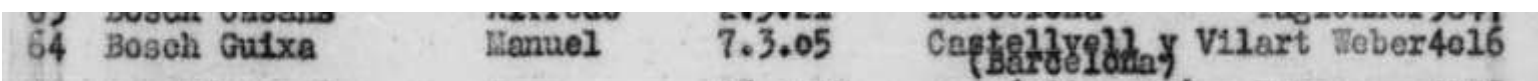
A la Causa General d'Esparreguera⁷, hi consta com a fugit a França. Segons la informació extreta de *Els catalans als camps nazis*, el nostre represaliat va estar al camp de presoners d'Angoulême (Nova Aquitània):

A Angoulême, hi havia gent de tota mena, molts ferits del front, homes vells, dones, criatures (...) Dormien tots damunt de la palla, dormien capiculats i no es podien estirar ni tampoc rentar amb aigua de cap mena⁸.

El 24 d'agost de 1940, el traslladarien amb el comboi conegut com el dels 927⁹ al camp d'extermini de Mauthausen (Àustria), *block* núm. 16, amb el número de presoner 4016. Seguint l'obra de Montserrat Roig, sabem que els primers dels nostres deportats que arribaren en un camp nazi, a Mauthausen, ho feren l'agost de 1940, tot i que feia set anys que els camps de concentració havien estat engegats.

El tren anava ple de gom a gom, perquè eren molts els refugiats d'Angoulême (..) Arribaren a Mauthausen. No sabien on eren. Van obrir les portes i uns guàrdies van obligar a baixar els homes i els joves, entre ells algunes –quasi criatures– de tretze anys.

(...) Van morir molts refugiats d'Angoulême a Mauthausen, n'hi havia molts de vells i no ho van poder suportar. Entre ells, hi havia gairebé un centenar de catalans.¹⁰

L'any 1940 s'obrí el camp de Güsen com a camp annexat a Mauthausen ja que aquest no podia encabir-hi més presoners. Aquest, però acabà tenint un nombre de deportats més gran que el mateix camp central¹¹. El Manel, més

⁷ Podem trobar l'expedient d'aquest represaliat a l'Archivo Histórico Nacional, Causa General, sèrie "Pieza primera o principal de la província de Barcelona" Signatura: Legajo:1597 Caja: 1 Exp.: 8 Folio: 42 (507 pàgines).

⁸ ROIG, Montserrat, op. cit., pàg. 597.

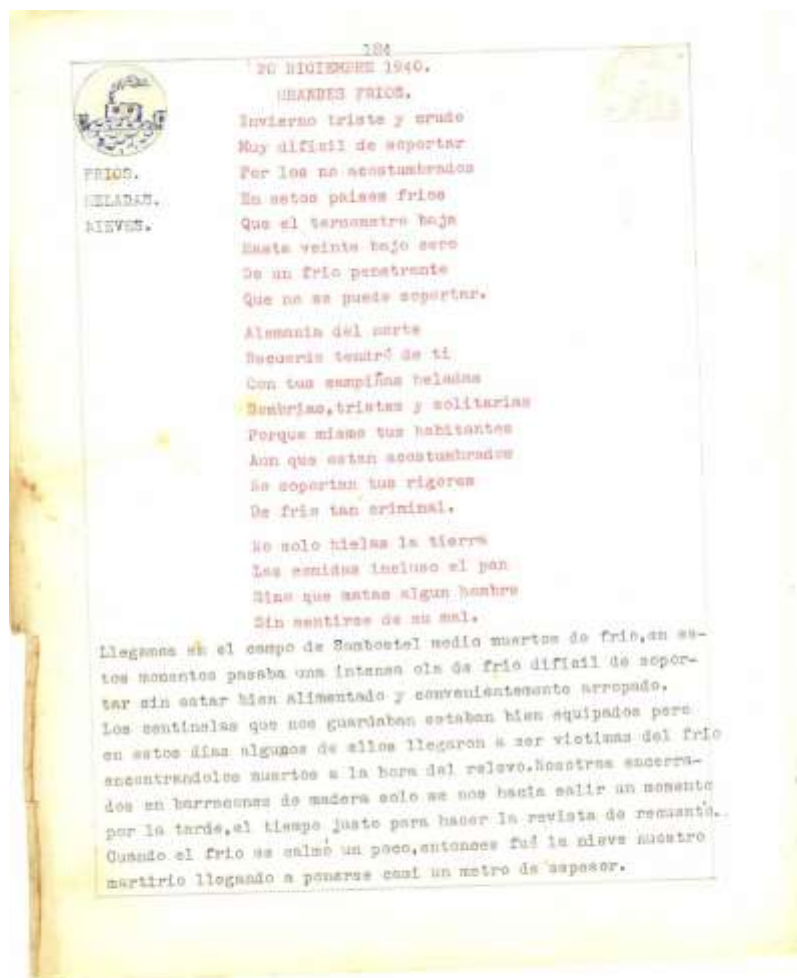
⁹ És interessant de veure el documental "El comboi del 927" del programa 30 minuts: <http://www.ccma.cat/tv3/alcarta/programa/el-comboi-dels-927/video/166411355/> [data de consulta, març de 2018].

¹⁰ ROIG, Montserrat, op. cit., pàg. 189.

¹¹ TORAN, Rosa (2005). *Els camps de concentració NAZIS. Paraules contra l'oblit*. Edicions 62. Barcelona. Pàg. 152.

tard, passà a Gusen (kommando¹² de Mauthausen), amb el número de presoner 10817. Allí morí el 2 d'agost de 1941, oficialment de broncopneumònia.

En el "Journal Officiel de la République Française" del dia 2/10/1987¹³, hi apareix el reconeixement de la mort i d'assignació de paga per part del govern francès, a càrrec del govern alemany.

Document inèdit mecanografiat. *Memòries i pensaments de Francesc Biarnés i Elias (nascut a Hostalets de Pierola)*. París, 1968. Cedit per Ramon Jorba Biarnés¹⁴.

¹² Els camps de concentració vincularen fàbriques i pedreres, especialment avançada la guerra, per a fer ús de la mà d'obra esclava. Aquestes fàbriques i centres de producció reberen aquest nom i també el de subcamps .

¹³ <http://www.lesmortsdanslescamps.com/content/1987/JO1987p11518-11522ALL.html> [Data de consulta 20 d'abril 2018].

¹⁴ No s'ha pogut esbrinar si el nostre represaliat va tenir contactes amb aquest represaliat, però hem inclòs parts d'aquestes memòries perquè van seguir un camí quasi paral·lel i ja hem explicat abans la relació que en Bosch va tenir amb els anarquistes de les rodalies d'Esparreguera i comarca. En aquest sentit la investigació queda oberta a un estudi posterior.

La família Bosch és una família força lligada a les idees llibertàries. Quan van venir a Esparreguera el pare feia de masover a la masia de Can Roca, un espai rural que fou escenari de força trobades, tal i com li contà l'esposa del Magí, Dolores Serra Llordella, al seu nét, Pere Vendrell Bosch, un dels nostres informants¹⁵.

Joan Ferrer, un reconegut dirigent anarcosindicalista nascut a Igualada, col·laborador habitual de la premsa llibertària i autor de diversos llibres, fou amic dels germans Bosch, un d'ells el Magí Bosch¹⁶. Ell ens relata les trobades entre joves anarquistes de la zona:

En Bosc ens deixava la vinya de Can Roca per a fer-hi *sentades*. Entre pàmpols, eren els preliminars del Sindicat cenetista que tant s'oposaria a Sedó, feudal de can Broquetes, sota el Cairat. Els anys 20 del segle, d'estoics encara n'hi havia".¹⁷

Segons ens relata Ferrer en el llibre, en aquestes trobades amb una colla de la comarca hi havia gran quantitat d'esparreguerins que començaren una tanda d'*excursions proselitistes*, alguns dels quals després seran represaliats pel franquisme¹⁸. Afegirem que en aquestes trobades també hi participaven algunes dones, una d'elles era la Teresa Torrelles resident a Esparreguera i que fou una militant anarcofeminista i anarcosindicalista que l'any 1924, amb 16 anys, va començar a militar en els grups de joves llibertaris d'Esparreguera. Durant la Guerra Civil, va tenir responsabilitats de gestió a l'hospital de Terrassa i va ser membre d'aquest Ajuntament. En acabar la guerra, es va haver d'exiliar a França i l'any 1948 es va instal·lar a l'Argentina i posteriorment a Veneçuela.

Aquest grup anarcosindicalista de la vila sovintejava la Societat recreativa liberal "Les Canyes", situada al carrer dels Arbres; amb el suport de diversos companys de Martorell, Olesa de Montserrat, Monistrol, Collbató, el Bruc, Abrera, Masquefa, la Beguda, etc., intentaren establir la Federació Comarcal de Montserrat, però no ho aconseguiren per diversos motius. Segons en Jaume Mas –un llibertari d'Esparreguera que provenia del Masroig¹⁹– : "No prosperà per topar amb massa de gent inerta. A més, el poble esparreguerí temia el burgès Sedó, que tenia per lema "Preferir un lladre a un sindicalista".²⁰

---

¹⁵ Conversa informal efectuada el mes d'abril de 2018. En Vendrell és un nebot- nét del Manel Bosch i, per tant, la seva àvia Dolores Serra era la cunyada del Manel Bosch i dona del seu germà Magí.

¹⁶ Anarquista, casat amb Dolores Serra Llordella (fou el primer casament civil d'Esparreguera).

¹⁷ FERRER, Joan (1975). *Costa amunt. Elements d'història social d'Igualada*. Edit. Terra Lliure, Imprimerie des Gondoles (Val de Marne-França). Pàg. 192.

¹⁸ Vegeu per exemple Agustí Murà dins del Projecte MEMORIAL DEMOCRÀTIC DEL BAIX LLOBREGAT. *DE LES EXPERIÈNCIES PERSONALS A L'ÈXIT COL·LECTIU*.

¹⁹ Població del Priorat de la qual emigraren a Esparreguera molts treballadors i treballadores.

²⁰ FERRER, Joan (1975). Op. cit. Pàg. 193.

En Pere Quert, menciona el nostre represaliat :

Jo era el més jove de la colla formada per Mas, Bosc i Vidal, colla aviat eixamplada per dos germans del propi Bosc...". Efectivament, s'hi afegirien dos germans més; un, el seu germà Josep²¹, que també havia nascut a Castellbell i el Vilar, el 23 d'octubre de 1902, formà part del comitè local de Collbató de setembre fins a octubre de 1936 representant la FAI²² i fou conseller municipal per la CNT. Va ser afusellat a Sant Jeroni (Montserrat), el 25 de gener de 1939.²³

En iniciar-se la Revolució de 1936 aquest grup crearia una Cooperativa de distribució i una Col·lectiva de pagesos, però "El que ens donà més maldecaps i tasca, va ser la Col·lectiva Industrial comprenent filats, teixits..."²⁴. Cal destacar també la Col·lectivitat de rajolers i terrissaires.

En Manel Bosch formava part del Centre Cultural Obrer d'Esparreguera. El trobem citat al programa de Festa Major d'Esparreguera de 1933, en aquesta entitat a la secció d'aficionats al teatre "Grup Cultural Estudis" .

²¹ Navioanarquico.org [http://www.navioanarquico.org/index.php/sangre/represion/B/660]

²² POZO GONZÀLEZ, Josep Antoni: *El poder revolucionari a Catalunya durant els mesos de juliol a octubre de 1936/crisi i recomposició de l'estat*. Tesi. Universitat Autònoma de Barcelona (2002)

²³ FERRER, op. cit. pàg. 195.

²⁴ FERRER, Ibidem, pàg. 195.

Les dues imatges corresponen al programa de Festa Major de l'any 1933 amb les activitats realitzades pel "Centre Cultural Obrer Esparraguera". En M. Bosch és un dels actors.
 FONT: AMES

El nostre informant

Pere Vendrell i Bosch, fill de Baldomer Vendrell i Rosa Bosch. És nét de Magí Bosch Guixà i Dolors Serra Llordella, germà i cunyada del Manel Bosch. De sempre va mantenir una gran relació amb la seva àvia fins a la seva mort. Segons el Pere: "Tot i que la repressió franquista va fer molt mal, l'àvia, amb la seva gran discreció i intel·ligència, –i sempre en cada moment de la història– em va explicar molts dels fets històrics que havien viscut. El meu avi, el Magí, va morir el 1947 a l'hospital Clínic de Barcelona, en no superar una segona operació d'estómac, als 39 anys".